

הָאֵי זֶפְאַה שְׁלִים, וַיִּשְׂתַּלְיִם אֲיוֹהוּ בְּעַלְמָא. הַדָּא הוּא דְּבָתִיב (במדבר לה) בַּי בָּעֵיר מִקְלָטוֹ יִשְׁבֵן עַד מוֹת הַפְּהָנוֹן הַגָּדוֹל וְגוֹ.

וְדָא הוּא דְּתָגִינָן, בְּגִין וַיְמִינֵן אַיִן לְצִדְיקִיא בְּמִיתָהוֹן, בְּחַיָהוֹן לֹא זָכוּ וּבְמִיתָהוֹן זָכוּ. וַיְבִגְין כֵּד כָּל עֹזְבּוֹי דְּקָדְשָׁא בָּרִיךְ הוּא בְּלָהוּ קַשּׁוֹט וְזָכוּ, (ס"א וְחִיטָה) וְחִיטָם עַל פְּלָא. (קהלת ז) טוֹבִים הַשְׁנִים מִן הַאָחָד אֲשֶׁר יִשְׁלַחְמָם שְׁכָר טוֹב בְּעַמְלָם, אַלְיאַן אַיִן דְּמַתָּעֵסְקִין בְּהָאֵי עַלְמָא לְאוֹלְדָא בְּגִין. דְּאַיִן בְּגִין דְּשָׁבְקוֹ, בְּגִינִיהוֹ אִית לֹזֶן אַגָּר טָב בְּהָהוּא עַלְמָא, וּבְגִינִיהוֹ יַרְתַּיְן אַבְהָן דְּלָהָן הַוְילְקָא בְּהָהוּא עַלְמָא וְאוֹקְמוֹה.

תָא חִזֵּי, קָדְשָׁא בָּרִיךְ הוּא נִטְעָא אַיְלָגִין בְּהָאֵי עַלְמָא אֵי אַצְלָהוּ יָאֹות, לֹא אַצְלָהוּ אַעֲקָר לֹזֶן וַיְשַׁתַּל

לשון הקודש

ובין כֵּד וּבִין כֵּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִזְמִין לוֹ מָקוֹם לְעוֹלָם עַד שִׁיםּוֹת הַצִּדְיק הַשְּׁלָמָם הַזֶּה וְהַוא יִשְׁתַּלְלֶם בְּעַולְםָם. וְהוּ שְׁפָתָהוּב (במדבר ל) בַּי בָּעֵיר מִקְלָטוֹ יִשְׁבֵן עַד מוֹת הַפְּהָנוֹן הַגָּדוֹל וְגוֹ. וְזֶה שְׁשִׁנְינוּ, בְּגִים מִזְמִנִים לְצִדְיקִים בְּמִיתָהוֹן. בְּחַיָהוּמָם לֹא זָכוּ, וּבְמִתָּהוֹן זָכוּ. וּמְשׁוּם כֵּד כָּל מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּלָמָם אֶמְתָה זָכוּת, וְחִיטָה וְחִיטָם אַיְלָנוֹת בְּעַולְםָם הַזֶּה. אֵם הַצְלִיחָוֹ -

לוֹן אֲפִילוּ בָמָה זְמַנֵּן. וּבָגִין כֵּךְ כָּל אָרְחוֹי דָקָוִידָשָׁא
בָּרִיךְ הוּא בְּלַהּוּ לְטַב וְלְאַתְקָנָא עַלְמָא:

בָּא אֶל אִשְׁת אָחִיךְ וַיְבִם אֹתָהּ, דָהָא יְהוָדָה
וּבְלַהּוּ שְׁבָטֵין הָוּ יַדְעֵי דָא. וּעֲקָרָא דְמִלְתָּא,
וְהַקְמָן וּרְעָן. בָגִין דְהַהּוּן וּרְעָן אַצְטְרִיךְ לְאַתְקָנָא
מַלְהָן וּלְמַגְלָם גּוֹלְמָא לְתַקְוָנָא דָלָא יַתְפְּרַשׂ גּוֹעָא
מְשֻׁרְשִׁיהָ בְּדָקָא יָאָות, הָדָא דְכָתִיב (איוב לד)
וְאָדָם עַל עַפְרָה יְשֻׁוָּב.

וּבְדַ מְתַתְקָנוּ לְבַטֵּר בְּדָקָא יָאָות, אַלְיָן מְשֻׁתְבָּחָין
בְּהַהּוּא עַלְמָא בָגִין דָקְדָשָׁא בָּרִיךְ הוּא אַתְרָעֵי
בְּהּוּ. וּבָגִין כֵּךְ בְּתִיב, (קהלת ז) וְשַׁבְּחָה אָנִי אֶת הַמְתִים
שְׁבָר מְתָגוּ, דִיְקָא. מִן הַחַיִם אֲשֶׁר הַמָּה חַיִם עַדְגָּה.
מַאי עַדְגָּה, בָמָה דָאָת אָמֵר (בראשית יח) אַחֲרֵי בָלָתִי
הִתְהַלֵּה לֵי עַדְגָּה. וּבְתִיב (איוב לג) יְשֻׁוָּב לִימֵי עַלְוָמִיו.

לשון הקודש

יפּה. לא הַצְלִיחָיו – עַזְקָר אֹתָם וַיְשַׁׁתֵּל
כְּרָאוּי, וְהוּ שְׁבָתוֹב (איוב לד) וְאָדָם עַל
אֹתָם אָפְלוּ בָמָה פְעָמִים, וּמְשֻׁום כֵּךְ
בְּלַדְרָבִי הַקְדוּשָׁ בְרוֹךְ הוּא הָן לְטוֹב
וּבְשַׁגְתָּכוּן אַחֲרֵיכֵךְ בְּרָאֵי, אַלְוּ
מְשֻׁתְבָּחִים בָעוֹלָם הַהּוּא, מְשֻׁום
שְׁחַקְדוּשָׁ בְרוֹךְ הוּא מְתָרָאָה בָהּמָן,
וּמְשֻׁום כֵּךְ בְתֻוב (קהלת ז) וְשַׁבְּחָה אָנִי אֶת
הַמְתִים שְׁבָר מְתָגוּ, דִיְקָא, מִן הַחַיִם
אֲשֶׁר הָם חַיִם עַדְגָּה. מָה זֶה עַדְגָּה?
כְמוֹ שָׁנָאָמֵר (בראשית יח) אַחֲרֵי בָלָתִי
לְתַקְוָן שָׁלָא יִפְרַד הַזָּרָע מְשֻׁרְשָׁו

וּטוֹב מִשְׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר עָדָן לֹא הִיה (دلָא שב לימי עולם) אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמְעֻשָּׂה הַרְעָא אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תְּחִתַּת הַשְּׁמֶשׁ. וּטוֹב מִשְׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר עָדָן לֹא הִיה, דָלָא שָׁב לִימִי עַלְמָיו וְלֹא אַצְטְּרִיךְ לְאַתְּתִּקְנָא, וְלֹא סְבִיל חֹזְבֵין קְדֹמָאי, בְּגַיְן דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הַזָּא (דף קפח ע"א) יְהָב לִיה אַתְּר מִתְּקָנָא בְּהַהוּא עַלְמָא בְּדָקָא יָאוֹת.

תָא חִוִּי, מָה בְּתִיב, (קהלת ח) וּבְכָן רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבָרִים וּנוּ, בְּמָה דְאַתְּמָר. בְּגַיְן דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הַזָּא עַבְדִּים טִיבוֹ וְלֹא בַּעַא לְשִׁצָּאָה עַלְמָא אֶלָּא בְּמָה דְאַתְּמָר, וּכֶל אַרְחוֹי כְּלָהוֹ קְשׁוֹט וַיְבוֹ לְאוֹטָבָא לְהֹזְבָּהָי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דָאַתִּי. וּבָא חֹלְקָהָזָן דְּצִדִּיקִיא דְאַינְנוּ אַזְלִי בָּאַרְחָה קְשׁוֹט, עַלְיָהוֹ בְּתִיב,

(תהלים ל) צְדִיקִים יִרְשּׁוּ אֶרֶץ:

לשון הקודש

מִתְּקָנָן בְּעוֹלָם הַהוּא בְּרָאוֹי.
בָא רָאָה מָה בְּתִובָה? (קהלת ח) וּבְכָן רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבָרִים וּנוּ, בְּמוֹ שָׁנָאָמָר מִשּׁוּם שְׁחַקְרוֹשׁ בְּרוֹךְ הַזָּא עוֹשָׂה חַסְדָּן וְלֹא רֹזֶחֶת לְכָלּוֹת אֶת הַעוֹלָם, אֶלָּא בְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר, וּכֶל דְּרַכְיוֹ בְּלָם אֲמָת וְזָכוֹת לְהִיטִיב לְהָם בְּעוֹלָם הַזָּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁר חַלְקָם שֶׁל הַצִּדִּיקִים שָׁהָם חַזְלָבִים בְּדָרְךְ הָאֲמָת, עַלְיָהָם בְּתוֹב (תהלים ל)

הִתְהָ לִי עֲדָנָה, וּכְתוֹב (אוֹב ל) יְשֻׁב לִימִי עַלְמָפי.

וּטוֹב מִשְׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר עָדָן לֹא הִיה וְשָׁלָא שָׁב לִימִי עַלְמָפי אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת הַמְעֻשָּׂה הַרְעָא אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תְּחִתַּת הַשְּׁמֶשׁ. וּטוֹב מִשְׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר עָדָן לֹא הִיה, וְשָׁלָא שָׁב לִימִי עַלְמָיו וְלֹא אַרְיךְ לְהִתְהָזֵן וְלֹא סְבִיל חַטָּאים רָאשָׁונִים, מִשּׁוּם שְׁחַקְרוֹשׁ בְּרוֹךְ הַזָּה נָתֵן לוֹ מָקוֹם

וירע בעניי יי אֲשֶׁר עָשָׂה נִימָת גַם אַתָּו. רבי חייא פתח, (קהלת יא) בברך זרע את זרעך ולעrgb אל תנח ייך וגנו. תא חוי, במה אתה ליה לבר נש לאזדהרא מחויז, ולאזדהרא בעובדי קמי קדשא בריך הוא. בגין דבמה שליחו ובמה ממנה איינו בעלמא, דיינון אולין ישאטין, וחמאן עובדייהון דיינון נשא, וסחדין עליוי (ו"ח עלייה) ובלא בספרא כתיבין.

ותא חוי, בכל איינו חובי דאסטאוב בהו בר נש בהאי עלא, דא איהו חובי דאסטאוב ביה בר נש יתר בהאי עלא ובעלמא דאי. מאן דאושיד זרעיה ביריקニア, ואפיק זרעא למגנא בידאו או ברגלא ואסטאוב ביה. במה דאת אמר, (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרך רע.

לשון הקודש

ומעדים עלייו וו"ח עליהם, והכל בתובים בספר.

ובא וראה, בכל אורם החטאים שנטמא בהם האדים יותר בעולם הזה, וזה חטא שנטמא בו אדם יותר בעולם הזה ובעולם הבא – מי שישופך ורעו לריק ומוציא זרע לחנים ביד או ברגל נתמוא בו, כמו שנאמר תהילים ח כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרך רע.

צדיקים יירשו ארץ.

וירע בעניי ד' אֲשֶׁר עָשָׂה נִימָת גַם אַתָּו. רבי חייא פתח, (קהלת יא) בברך זרע את זרעך ולעrgb אל תנח ייך וגנו. בא ראה במה ראוי לאדם להזהר מחתאיו ולהזהר במעשהיו לפני הקדוש ברוך הוא, משום שבמה שלוחים ובמה ממנים הם בעולם שהם חולבים ומושטטים ורואים את מעשי בני הארץ

בגין דא לא עאל לפגודא, ולא חמוי סבר אפי עתיק יומין, כמה דתיגנו כתיב הבא לא יגורך רע, וכתיב ניה ער בכור יהודה רע בעיני יי. ובגין בך כתיב, (ישעה א) יידיכם דמים מלאו. ובאה חולקיה דבר נש דוחיל למאריה ויהא גטיר מאורה בישא, יידכני גראיה לאשתדל באוחילו למאריה.

תא חזי, בפרק זרע [את] זרע, הא קרא אוקמוֹה. בפרק, דא הוא בומנא דבר נש אתקיים בחיליה ויהא בעולימו, כדי אשתדל לאולדא בגין באיתתא דחויא ליה, דכתיב בפרק זרע את זרע.

דהא כדי זמנא איהו כמה דאת אמר, (מלחים כד) בזמנים ביד גבור בן בני הנזירים. בגין דיביל למילף להו ארחות דקדשא בריך הוא, ויהא ליה אנgra טבא לעלמא דאת. דכתיב אשרי הגבר אשר

לשון הקודש

בגכל זה לא ניכנס למחרצה ולא רואה בא ראה, בפרק זרע ואתו זרע. הפסיק התאר פניו של עתיק יומין, במו שלמדנו, כתובongan לא יגורך רע, ובתוב ויה ער בכור יהודה רע בעיני ה, ומושם בך כתוב (ישעה א) יידיכם דמים מלאו. אשרי חולקו של האיש שירא מרבותנו ויהיה שומר מרכך רעה, ויתהר עצמו להשתדר ביראת רבונו.

מלא את אשפטו מהם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער. לא יבשו בההוא עלמא, בזמנא דמאריהן דдинא ייתן לקטרגא עלי. דלית לך אנרא טבא בההוא עלמא, בההוא דאוליף ליה לבריה דחילו רMRIה בארכוי דאוריתא.

תא חוו, מה אמר באברהם, כתיב, (בראשית יח) כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחريו ושמרו דרך יי' לעשות צדקה ומשפט. ועל דא הוא זכו קיימת ליה בההוא עלמא לגבי כל מאריהן דдинא.

ובגין לכך בבקר ורע את זרעך, ולערב אל תנח ידה, אפילו ביזמי דזקנה, דאייה זמנא דסיב בר נש (לא יימא כבר אשמדות ודי לי או כבר אשמדות ולא יכלה והשתה ראנא סיב לית אנא בעי ועם כל דא) מה כתיב אל תנח ידק לך

לשון הקודש

(בראשית יח) כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחريו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, ועל בן אורחה הזכות קימת לו בעולם ההוא אצל כל בעל הדין.

ומישום לכך בבקר ורע את זרעך, ולערב אל תנח ידק - אפילו בימי חזקנה, שהוא חומן שאדם זקן, ולא אמר כבר השמדות ודי לי, או - כבר אשמדות ואני

ברוך הוא, ויהה לו שכר טוב לעולם הבא, שבתוב אשורי הגבר אשר מלא את אשפטו מכם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער. לא יבשו - בעולם ההוא, בזמנ שבעל הדין יבואו לקטרג עליון, שאין לך שכר טוב בעולם ההוא כמו שהוא שמלמד את בנו יראת רבונו גבורתי התורה.

בא ראה מה אמר באברהם, שבתוב

יְשִׁבּוֹק מַלְאָוֶלֶדֶא בְּהָאֵי עַלְמָא. מַאי טָעֵמָא, בְּגִינַן דְּלָא תְּדַע אַיזָּה יְכַשֵּׁר הָזָה אוֹ זָה לְפִנֵּי הָאֱלֹהִים. בְּגִינַן דִּיקּוּמוֹן בְּגִינִיה בְּהָזָא עַלְמָא.

וְעַל דָּא בְּתִיב (תהלים קכז) הָגָה נְחַלָּת יְיָ בָּנִים, דָּא צְרוֹרָא דְּנִשְׁמַתָּא סְטָרָא דְּעַלְמָא דָּאָתֵי, וְלֹהָא נְחַלָּה מְאָן זָכֵי לֵיה לְבָרָנֶשׁ לְאַעֲלָא בְּהָזָא נְחַלָּת יְיָ, בָּנִים. אִינּוֹן בְּגִינַן זָכָאָן לֵיה לְנְחַלָּת יְיָ, וְעַל דָּא זְפָאָה הָזָא בָּרָנֶשׁ רְזֵכֵי לְזֹן רְיוֹלִית לְזֹן אַרְחוֹי דָּאוּרִיתָא כִּמָּה דָּאָתֵר:

וְתִּסְפֵּר בְּגִדֵּי אַלְמָנוֹתָה מַעַלְיִיה וְגוֹ, תָּא חַוִּי, תִּמְרֵר בַּת בְּהֵן הָזָות, וְכֵי סְלִקָּא דְּעַתָּךְ דָּאִיהֵי אַזְּלָא בְּגִינַן לְאַזְּנָאָה עִם חַמּוֹתָה, דָּהָא אִיהֵי צְנִיעוֹתָא אַשְׁתְּבַחַת בָּה תִּדְרִיר. אַלְא אִיהֵי צְדָקָת הָזָות וּבְחַכְמָה עֲבָדָת הָאֵי, דָּהָא אִיהֵי לֹא אַפְּקָרָת גַּרְמָה לְגַבִּיהָ,

לשון הקודש

הָאָדָם לְהַבְּנָס לְאוֹתָה נְחַלָּת הָ? הַבָּנִים. אַוּתָם הַבָּנִים מִזְבְּחִים אָוֹתוֹ לְנְחַלָּת הָ? וְעַל בְּן אָשְׁרִי אָוֹתוֹ הָאִישׁ שְׁמֹוֹכָה אַוּתָם לְלִימָר אַוּתָם רְבָרִי הַתּוֹרָה בְּמוֹשֶׁנְתָּבָאָר.

וְתִּסְפֵּר בְּגִדֵּי אַלְמָנוֹתָה מַעַלְיִיה וְגוֹ. בָּא רְאָה, תִּמְרֵר הַיִתָּה בַּת בְּהֵן, וְכֵי תַּעֲלֵה עַל דְּעַתָּךְ שְׁהִיא חַלְבָה בְּרִי לְנוֹנוֹת עַמְּחַמְּיהָ? שְׁהִרְיִ הִיא, צְנִיעוֹת נִמְצָאָה בָּה

יָכוֹל, וְכֹה שְׁאַנְיָ זָכוֹ אֵינִי רֹזֶחֶת. וְעַם בְּלִי וְהוּ מִתְּבוֹב? אֶל תְּנַחַד יָדֶךָ. לֹא יְגִיחַ מִלְּホֹלִיד בְּעוֹלָם הָזָה. מָה הַטּוּם? מִשּׁוּם שְׁלָא תְּרֻעָ אַיזָּה יְכַשֵּׁר הָזָה אוֹ זָה. לְפִנֵּי הָאֱלֹהִים – בְּרִי שְׁיַעַמְדוּ בְּשִׁבְילוֹ בְּעוֹלָם הָהָוָא.

וְעַל בְּן בְּתִיב (תהלים קמ"ט) הָגָה נְחַלָּת הָ? בְּגִינַם. זָהוּ צְרוֹר הַגְּשָׁמוֹת, הַזָּד שֶׁל הַעוֹלָם הָבָא. וְלֹפְחָלָה הָזָוּ, מַי מִזְבְּחָה אֲתָה